

LES LLETRES

EL PREMI CREXELLS

Ahir acabà el termini d'admissió de les obres que opten als tres premis literaris que tenim instituits. Al Premi Crexells és on els candidats són menys abundosos, però les perspectives són tan obscures com en els altres dos. Sense que vulguem assenyalar cap possibilitat concreta, remarquem, per les referències que en t'nim, "Miquel Angel i altres preses" i "Climent" dels nostres companys A. Escalasans i C. Fages de Climent. "Valentina", de Carles Soldevila, que està suscitant comentaris apassionats, es presenta, també, en primer pla. Hi ha, encara, les novel·les d'Ignasi Agusti, Maurici Serrahima, Oller i Rabassa i moltes que són — fins ara — una incògnita.

L'AUTOR I L'OBRA

J. Oller i Rabassa fa predir la seva darrera novel·la, "La barca dels reis", amb aquests mots: "Un dels furs ineluctables de l'art, és el de la seva llibertat. Crec que al lector li bastarà tenir-ho present en llegir aquest llibre per a no confondre l'autor amb l'obra, ni els personatges amb símbols. Aof la novel·la no és més que un comentari.

LOPEZ PICO I EL PREMI FOLGUERA

Contra tot el que s'ha vingut dient J. M. López-Picó no va al premi Folguera; l'il·lustre poeta vol deixar el camp lliure als joves. La seva absència deixarà ara un buit evident puix que el premi de Poesia és a l'únic Premi on no hi mancava cap de les nostres primeres figures.

EXPEDICIO ARQUEOLOGICA A NOVA GUINEA

Una expedició an·lesa va a explorar el mont Albert-Eduard, a Nova Guinea. Aquest immens país ha estat explorat una sola vegada, en 1906, pel capità Monckton.

EXPOSICIO DE R. BENET I A PENOSA

dues importantíssimes exposicions, que corresponen a dos dels artistes més estimats dels nostres col·leccionistes. El pintor Rafael Benet, després de dos anys, presentarà una col·lecció de la seva producció, fruita d'una de les seves més importants exposicions, farà també l'exposició més nombrosa d'obra que és a Espanya. Tanta inculturació en diverses matèries contribuirà aquesta exposició, que la més completa de tots els artistes.

Reportatges d'AVUI

Dues dones, dues antípodes

per Lluís Palazon

I

Manquen poques hores per a la votació més renyida de la història electoral de Catalunya. L'elecció, però, està ja virtualment feta. A hores d'ara tots els propòsits estaran traçats i les decisions fermament preses. A la butxaca de cada ciutadà i al moneder de cada ciutadana hi ha la candidatura que demà ha de decidir el pervindre polític de Catalunya — i d'Espanya.

Aquells, que a més de la papereta tinguin a la butxaca la cèdula falsa que els ha de permetre de votar tres o quatre vegades, aquells "jóvenes bárbaros" que esmoren les tranquies per acudir a la palestra en el cas que llur cabdill surti derrotat, aquells que preparen la bomba àcrata que ha d'acabar la farsa electorera, i el jove net suau il·lenciat de soldat i que vota per primera vegada i en qui els neguits i els dubtes són més paorosos que en ningú més, tots tremolen d'emoció en presentir l'acostament de l'instant en què llurs drets i deures es plaamen amb uns noms.

Però en aquelles persones en les quals l'emoció serà insuperable, seran les dones.

La dona té vot!
Vet ací una notícia de la qual temps enrera i malgrat que el govern ens la donava com a realment certa, dubtàvem. No creiem sincerament que en aquestes eleccions de novembre de 1933, la dona portés al sufragi l'expressió de la seva voluntat social.

Jo que sóc un gran amic i admirador de la dona, m'he fet serioses preguntes respecte de si aquesta voluntat femenina pot tenir una eficàcia realment favorable al triomf i evolució de la democràcia. Per a poder respondre'm a mi mateix he acudit a nombrosos treballs feministes — un d'ells molt remarcable és "La mujer ante el amor y frente a la vida", de Santiago Valentí Camp — però les meves escasses dotes de lector no han sabut trobar en ella l'anslada resposta.

I m'ha succeït el que succeï a Mahoma; si la muntanya no vé a mi, vaig jo a la muntanya. Però com que cada casa és un món i cada cervell de dona un univers, vaig desistir rotundament de fer més indagacions respecte les preferències electorals de la dona. Existeix a Barcelona una veritable normalitat femenina? No. I si realment existeix, deu estar tan amagada que no l'hem sabut veure.

II

Quan el lector llegirà aquestes ratlles haurà somat la darrera paraula del darrer míting, com essien les campanades del temple convocant els fidels a missa. Dintre de dotze o tretze hores començarà l'aferrissada lluita per la figura del parlamentarisme. Els polítics estan lassats, revoltats. El poble tindrà un cap més ratlat que una de venadores. Les dones hauran temps d'aver-se-hi barrejats amb el marxisme, amb el pare, amb els germans i amb el poble. I tindrà una mètrica?

Què vindrà la dona?
Dues noms femenins figuren en dues candidatures. Aquesta dona és Rafaela Benet, que és la filla de la política. Tant que qualsevol dels seus noms.

Votaran les dones, segons sigui més fàcil o més difícil, per adherir-se a una o a la candidatura d'una

Democràtica o a la d'Esquerra Republicana de Catalunya?

Això no ho sap ningú, puix és gran encara la sorpresa de molts el veure com dues dones se senten prou valentes per a llançar-se elles també decidides com els homes a la defensa dels drets de Catalunya a les Corts de la República. Tan grossa és encara la sorpresa que les dones encara no saben el què aquestes dues futures diputades — un dia o altre bé caldrà — pensen portar a terme, i quina mena d'iniciatives pensen introduir en la política de Catalunya i si aquestes iniciatives van particularment adreçades a l'aspecte femení de la política o bé en el seu aspecte general.

Aquestes coses només poden veure's soldre-les les pròpies candidades.

III

Aurora Bertrana és una senyora a bastament de tothom coneguda en el món literari. Emèlia Codorniu i Jordi ho és menys, però no manca del seu preallig personal, puix és mestressa. A més compta ja amb un historial polític de forga temporal.

He visitat ambdues senyores i totes dues m'han rebut tan amablement que m'he pogut menys que remarcar en elles una qualitat eminentment superior: la simplicitat, o la que rivalitzen, que m'ha deixat senzillament encantat. Diríem més, que tenen moltes altres qualitats equiparades: la senallesa, el parlar o la claredat en expressar-se, vos llurs idees per al futur.

Hom ha de situar les forçoses en una mateixa línia, però a les dues antípodes. Llurs vitalitats tenen direccions oposades que s'allunyen l'una de l'altra sense lluitar.

Ignorem quin rendiment pugui donar Aurora Bertrana i quina emèlia pugui orientar Emèlia Codorniu i Jordi; ignorem també l'abast de llur perspectiva — puix aquestes coses solament se saben sobre terreny, això és, al Parlament — en matèria política. El que sí podem assegurar és que tant l'una com l'altra tenen el suficient sentit de responsabilitat per a creure que li començ a les Corts espanyoles no de defraudar la disciplina de llurs partits i les esperances de la democràcia que les hagi fet triomfar.

IV

Aurora Bertrana em diu:

— Crec que la participació de la dona en la política influirà poderosament en la humanització de la lluita, en la concòrdia d'is polítics, en la justícia social i en la pau universal.

La dona introduirà en la direcció de l'Estat les vibracions més precioses dels sentiments humans. La farà aterrissadament per la dignitat infantil, per l'educació i instrucció dels humans, pels sonors de la joventut femenina esgarriada, per l'assistència i protecció de la dona i de l'infant, per la rehabilitació i correcció moral de les delinqüents. Per això, en fi, que atenci la dona i l'home en un món material i espiritual.

Aquestes paraules són una declaració tan fàcil de la tasca que el diputada esquerrà ha d'efectuar en el Parlament. Formen per a unes dones un contingut destinat que seu vegades en hauria estat expre-

LES ARTS

Igor Strawinsky

per J. Ferran i Mayoral

N mig de les agitacions balcàniques de totes les barbàries quin gotg per a les grans civitats del món—veritables, meables efemèrides—la visita d'hofars com Strawinsky! Heus ací nostre gran esdeveniment eurod'questa setmana.

es exemplaritats que irradien la figura com la seva, d'una obra la seva obra, prou arriben de trist per a tantes de figures i les de coses. No cal massa alarmonos mentre poguem estar-hi en tance. Mentre hi hagin, almenys re nosaltres mitja dotzena d'ho-capaces de comprendre en tota complexitat magnífica, aquestes personalitats i aquestes obres.

Strawinsky, home europeu. I ho-ensens, com és natural, de la a saga.

De això és Europa: harmonia i la diversitat, tota la sobirana asidència de normes eternes. Tota la profunditat d'ànima, la vigor-imaginació, l'energíca vitalitat i la gent esclava, en Strawinsky; tot tot això dominat, millorat, su-umat, ordenat per la fortitud d'u-voluntat que guia una poderosa eligència. I en la claror d'aques-intel·ligència, les grans idees de civilització mediterrània. L'única lització, prou ho sabem, que d'a-est nom sigui digna.

A despit de totes les temptacions, aquest home ha estat un gran cava-er de l'eterna aspiració grec-ro-ma qui mai no cessa.

En pla de recordar que llavors les primeres ballets russos, jo vaig convocar, un vespre, entre un grup intencos, al Liceu, una tempesta d'in-ignacions, perquè vaig dir de Stra-winsky: "Aquest home és un clàs-ic i cada dia anirà depurant més ses clàssicats". Ells volien de-tes passades, els uns per blasón, la altres per esperit "revolucionar-que Strawinsky fos un trencar-de models innovador a vitranga, i garría críes dintre la música mo-erna. Ell el sentí més, "normal".

"Eterna de normes— de la nostra poca. I premien com a innovació u-rancera les qualitats genials d'u-na personalitat extraordinària. L'o-ra de Strawinsky ha anat, any es any, donant-me la raó. Avui ja és una heretgia dir que Stra-winsky és un clàssic.

I per tant un gran artífex, un stu-dio obrer de la forma, un gloriós arquitecte en obres d'una solidesa i pesa de segles, "de millora de se-cles, si és possible", em deia ell, un dia, en un moment de nobre i ardent entusiasm; i per tant, un home en qui se focen meravellósament l'esperit de l'antiquíssima Grècia i de la for-ta Roma, i del joia Renaixement; i per tant, l'home, naturalment, de les més grans associacions del catò-licisme. "Beneic mentida, em deia, legítimament, un home "progressiu" i altre dia, que un home tant "mod-ern" sigui tan entusiasta", "tantament per això, i respono jo, tranquil perquè se ten intel·ligent, se ten es-timant, justament per això, perquè la seva forma i la seva obra són tan fermes, tan nobres, poca com ell po-que tenir una admiració tan cla-ra, envers els grans nobres. I com-prendes com, ell comença la figura d'aquest gran Renaixement d'intent nobre, la més nobre associació dels temps nobres i en dels nobres, que nobre, haurà a l'entusiasme del nobre nobre i d'instarcat l'evolució d'aquesta producció nobre dels "nobres" i de dels nobres nobres nobres a la "gloria de 1905". Ensaye de l'obra de nobre nobre, ell a la nobre obra i en nobre de tanta nobre nobre que portarà el nobre a una nobre nobre nobre nobre.

és el responsable perquè ama i co-neix els eternals deures de l'home verament civilitzat. I per això basta la seva presència, i per això basta una d'aquestes obres perquè tota els perilla deb arbàrie recullin, i per-què lluin més radioses als horitzons les esperances.

Heroi: la fatiga física d'obrer de tantes obres immortals, és sempre venuda per les seves energies es-pirituals. "He hagut de treballar, de lluitar, molt aquests anys darrers; ha viatjat molt... ja sabem les per-torbacions que porten arreu d'Euro-pa les agitacions, els canvis polítics". Prou que ho sabem tot això, esti-mat mestre! Unes llusors d'herois-me li encenen els ulls, en la cara fatigada! Però tot seguit l'entusias-me en parlar de l'obra que ara té al seu gloriós obrador. "Sabeu? vull continuar aquesta sèrie d'obres tan clàssiques, tan treballades, tan difícils de dur a cap, com l'"Edip", l'"Apol", aquesta simfonia dels "Psalms", i estic fent un melodra-ma, el melodrama de "Persèfona".

Melodrama, vol dir, ell, és clar, en el sentit noble; acció dramàtica, re-citació, acompanyades de música. Hi hauran diverses àries. Hi hauran gran parts corals. Hi haurà recita-ció de bells versos.

L'autor del poema literari que serveix a la nova creació de Stra-winsky, és Andreu Gide. Persèfona serà Ida Rubisteia...

No es tractarà de dur la faula mi-tològica a la música i al teatre, si-nó de posar, central, la figura de Persèfona, com un símbol religiós, hel·lènic, i alhora pre-cristià. Més que la interpretació purament mi-tològica interessarà en la nova obra: on l'esperit qui animarà els versos i la música, una interpretació "eleu-síma", segons el culte establert pel mite, raposa i sacerdot Eumolp i continuat pels religiosos qui es no-menaven, fills d'ell, el eumolpides.

Persèfona davalla als inferns per aconsolar les ànimes; per aconsolar les ànimes torna a la terra. Es doncs, penso jo escoltant el mestre, com un presentiment, com una pr-figuració del cristianisme en el món antic—l'edat mitja, tan profunda es completa a trobar-ne de semblants. "Jesús, també, diu Strawinsky, va veure a la terra, va davallar als inferns, va ressucitar després per aconsolar i salvar les ànimes. I així els versos finals del poema, diran ben explícitament a-questes analogies." El mestre va parlar, donant detalls de la seva magna obra, amb accent alhora en-tusiasta i tranquil. On és l'Stra-winsky de fa uns moments, que ha hagut d'asseure's tot fatigat de Pe-terburc, tenint que suava pensava en l'assag orquestral de la seva simfo-nia? Però és interrompid el nostre diàleg; sigl entre i li demana per-ter-hi una fotografia. Ell fa un gest d'excusa: "Es absolutament neces-sari?" Sí, és absolutament necessari: a fora hi ha el fotògraf i ja'tan-gent el màgic. Faltava re-siglat, acalmarat.

Però al cap d'uns estons, davant de l'Orató Griacenc, torna a abra-çar la betula, i és el director minucios energic, entusiasta, d'amples gestos prencios que sempre somriem, en un dels espectacles més nobres i a-llucinatius que es pugun veure. Quina tanta d'intel·ligència i d'ener-gia veuen un assag de Strawinsky! De magnífica inextinguible, energia espiritual.

N de la E.—Publiquem nova-ment aquest article a causa d'una confusió produïda en la nostra ed-ió d'obra noble, que el feu abor-tament llegible.

FLAUBERT ALS TRIBUNALS

Com tothom sap, Gustave Flaubert fou prèssat per haver trobat els púdics patriotes francesos, matèria injuriosa a els costums tradicionals en "Madame Bovary". Ara que aquesta novel·la tan cèlebre es passa a la pantalla seria de doctres — donada la gran fidelitat que el seu realitzador ha observat devers el llibre — que els tribunals hi trobessin algun delicta. Es de suposar que això no sucidirà degut a que les costums de França han evolucionat enormement, i la justícia no és tan rigoro-sa ni primilada. Tanmateix seria la pri-mera pel·lícula que sofrís semblant tracte.

STENDHAL I LES DOCUMENTALS

Els viatges d'Stendhal "Roma, Nàpols i Florència") podrien constituir un dels do-cumentals més formidables d'Itàlia. Es cosa que no hauria d'oblidar Léon Poirier, ara que ha estat encarregat de fer el cine-ma dels viatges. El sentit realista que ha d'informar les produccions d'aquesta nova re-claima de M. Citroën, s'enquadra perfec-tament al realisme acadèmic de Henri Beyle.

EL PROGRAMA SOVIETIC

El cinema soviètic s'enriquirà amb nous films. De moment estan en curs de prepa-ració oatorze pel·lícules, que es rodén sobre temes molt variats, tractant d'una sèrie de problemes del dia i arranjada al cinema se-gons diferents obres clàssiques. El film ro-dat pel postor en escena Petrov, que és ex-tret de "L'Orange" d'Ostrowsky — autor que ocupa un lloc d'alt honor entre els clàssics russos — mereix una particular atenció. Les obres de Saltykov — Xedrin. La fa-mília dels Golovlivi i "La història de la ciutat Glowpov" que són una sèrie crust contra l'època del capitalisme a Rússia i contra les tradicions senyorials i el tran-de vida de la noblesa al segle XVIII, han ser-vid de base per al film "El petit Judas Golovlivi" (postor en escena Ivanowski) i per a "L'orgue de Barbarie" (postor en escena del pintor Khodatax). "Les nits de Peter-burg" seran rodades segons el tema de la novel·la de Dostoiesky "Natvodka Neva-nova" pel postor en escena Rochel amb la participació dels millors artistes dels tea-tres de Moscou (Primer teatre de l'Acadèmia, el teatre Kameray i el teatre Nekhtangov). El cineasta Romm prepara un gran film artístic el tema del qual és man-llavat a la coneguda novel·la "Bola de Neu" de Maupassant. La Joleux film editara el Nou Guilliver, amb el tema extret del cé-lebre llibre de Jonathan Swift. Per altra banda, la col·laboració de la cinematogrà-fia soviètica amb el cinema turc, destina-tiva "estrata sítanka cultural i industrial que existeix actualment entre ambós pa-ïsos... "Kaliyachika", un film històric con-segat a la descripció de la lluita del so-phis durant per la seva independèn-cia rodar per Ukraine-film". I tot i escoltar l'orató, Kavalerov, carregat de posar en escena aquesta obra.

EL TEATRE